

003 Nazwisko LORYS Imiona JAN JÓZEF lat życia 85

004 Pseudonim

006 z domu Rodzice

008 Data urodzenia 10.12.1915 Miejscowość WIELICZKA

010 Data śmierci 20.5.2001 Miejscowość LONDYN

012 ~~Pogrzeb~~/Spopielenie Adres Cmentarza MARTLAKE

..... Nr. grobu

026 Źródła: Nekrolog 23.1.81.5.61 DP

Ankieta

Lista Stowarzyszenia

Grodziska

Suchecitz

Inne

- 029 Wyznanie Rzym KAT.
- 030 Jednostka wojskowa
- 032 Rodzaj wojska
- 033 Stopień wojskowy PPAK, DYPL.
- 034 Odznaczenie RÓŻNE
- 036 Zawód
- 038 Tytuły naukowe
- 042 Instytucje
- 044 Obozy
- 046 Słowo kluczowe

Karta Rejestracyjna Archiwum Osobowe Emigracji. Biblioteka Polska w Londynie.

D.P. 23.5.2001

Ś.†P.

JAN JÓZEF LORYS

ppłk dypl.

urodzony 10 grudnia 1915 r. w Wieliczce,
zmarł spokojnie w domu w Londynie dnia 20 maja 2001 r.

Oficer 1 Sam. Brygady Spadochronowej, uczestnik Bitwy pod Arnhem,
honorowy pracownik Instytutu i Muzeum im. Gen. Sikorskiego,
członek rzeczywisty Instytutu, członek Bractwa Złotej Szabli
i Towarzystwa Historycznego,
odznaczony medalami polskimi, angielskimi i francuskimi.

Msza św. żałobna zostanie odprawiona w kościele NMP Matki Kościoła
na Ealingu, Londyn W5, w piątek 25 maja 2001 r. o godz. 14.15,
po czym nastąpi spopielenie w Mortlake Crematorium o godz. 15.30.

Pozostają w smutku

**ŻONA,
CÓRKA Z MĘŻEM, SYN Z ŻONĄ,
ORAZ RODZINA I PRZYJACIELE**

Zamiast kwiatów na trumnę prosimy o datki na Medical Aid for Poland,
16 Warwick Rd., London SW5 9UD.

2333

Andrzej Suchcitz

PŁK DYPL. JAN JÓZEF LORYS (1915-2001)

Jan Józef Lorys, z wybranego zawodu oficer służby stałej Wojska Polskiego, z przymusu tułaczki uchodźczej księgowy, a z zamiłowania na emeryturze parał się historią, będąc jednym z aktywniejszych członków Polskiego Towarzystwa Historycznego w Wielkiej Brytanii. Był po prostu amatorem-entuzjastą, który pozostawił po sobie liczne publikacje dotyczące – ukochanej przez niego – Samodzielnej Brygady Spadochronowej.

Urodził się 10.XII.1915 r. w Wieliczce, pozostając do końca zagorzałym patriotą lokalnym. Był synem Jana i Marii z Mołotów. Do szkoły powszechnej i gimnazjum uczęszczał w Wieliczce, gdzie też zdał maturę. Wówczas obrał zawód wojskowego. W latach 1934-1935 ukończył kurs Szkoły Podchorążych Piechoty Rezerwy przy krakowskim 20 Pułku Piechoty. Stamtąd przeszedł do Szkoły Podchorążych Piechoty (SPP) w Ostrów-Komorowie. Ukończył ją w 1937 r. otrzymując nominację na podporucznika oraz przydział do 55 pułku Piechoty w Lesznie. W tymże pułku pozostał do wybuchu wojny jako dowódca plutonu oraz komendant Szkoły Podoficerskiej Pułku.

Kampanię 1939 r. przeżył w Ośrodku Zapasowym 14 Dywizji Piechoty jako dowódca plutonu, biorąc udział w akcjach opóźniających spod Kutna przez Warszawę, Biłgoraj i Janów Lubelski. Po kapitulacji jego oddziałów, w przebraniu przedostał się do Lwowa, a następnie przez granicę do Rumunii. Stamtąd udało mu się dotrzeć do Francji, gdzie już w listopadzie 1939 r. został przydzielony na stanowisko instruktora do Szkoły Podchorążych Piechoty w Cœtquidan. Po upadku Francji przedostał się do Wielkiej Brytanii, gdzie uzyskał przydział do 4 Kadrowej Brygady Strzelców, przemianowanej we wrześniu 1941 r. na 1 Brygadę Spadochronową. Do końca służby wojskowej, z krótkimi przerwami, pozostał w Brygadzie. Te przerwy to okres od maja 1941 r. do września 1942 r., kiedy był instruktorem w szkole Podchorążych Piechoty i Kawalerii Zmotoryzowanej w Dundee

oraz od maja do listopada 1943 r., gdy był słuchaczem na III kursie Wyższej Szkoły Wojennej. W 1941 r. awansował na porucznika, a w 1944 r. na kapitana. Od września 1943 r. do kwietnia 1944 r. był zastępcą dowódcy kompanii w 3 Batalionie Spadochronowym.

Po ukończeniu Wyższej Szkoły Wojennej został Oficerem Taktycznym, a następnie od marca 1944 r. szefem Oddziału Taktyczno-Informacyjnego dowództwa 1 SBSpad. Na tym stanowisku brał udział w bitwie pod Arnhem we wrześniu 1944 r., zdobywając Krzyż Walecznych. Po akcji kpt. dypl. Jan Lorys został odkomenderowany na kurs w amerykańskiej Wyższej Szkole Wojennej w Fort Leavenworth, po czym powrócił na poprzednie stanowisko.

Od listopada 1945 r. do zwolnienia z PKPR był p.o. zastępcy dowódcy, a następnie dowódcy 3 Batalionu Spadochronowego. Po zwolnieniu z PKPR osiadł w Anglii jako uchodźca polityczny. Zarobkowo pracował jako księgowy w różnych biurach, cały czas działając społecznie wśród polskiej wspólnoty emigracyjnej.

Był członkiem (od założenia) i prezesem (w latach 1983-1988) Związku Polskich Spadochroniarzy. Przewodniczył także Komitetowi Parafialnemu Croydon-Crystal Palace w południowym Londynie. Przez prawie 20 lat był honorowym pracownikiem Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego, porządkując i inwentaryzując akta Samodzielnej Brygady Spadochronowej oraz służąc jednocześnie pomocą i znajomością tematu badaczom zainteresowanym dziejami polskich spadochroniarzy. Opracował też krótki przewodnik po salach muzealnych Instytutu. Był członkiem Bractwa Złotej Szabli Instytutu.

W tym czasie rozwinął swoje zainteresowania historyczne. Został członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego w Wielkiej Brytanii, wygłaszając szereg prelekcji na temat Brygady i jej bojowego dowódcy gen. S. Sosabowskiego. W serii wydawniczej Instytutu *Materiały* wydał dwie książki, które szybko stały się cenione i poszukiwane. Pierwsza to *I Samodzielna Brygada Spadochronowa – Polskie Wojska Desantowe w II Wojnie Światowej pod Arnhem-Driel. Lista uczestników* (Londyn 1987). Druga to *Historia Polskiego Znak Spadochronowego. Polskie Wojska Desantu Powietrznego w II Wojnie Światowej. Lista Odznaczonych Polaków i Obcokrajowców* (Londyn 1993). Oprócz tych dwóch książek opublikował na łamach *Tek Historycznych* artykuł o odejściu gen. Sosabowskiego z Brygady Spadochronowej (TH, t. XIX) oraz w paryskich *Zeszytach Historycznych*

o walce o użycie w kraju Brygady Spadochronowej (ZH nr 98). Był też członkiem komitetu redakcyjnego broszury pt. *Generał S. Sosabowski w oczach artystów jego brygady. Jednodniówka karykatur* (Londyn 1992).

Prace ppłk. Jana Lorysa cechuje, oprócz dogłębnej znajomości tematyki, długotrwałe zapoznawanie się ze źródłami archiwalnymi, co uwidocznione jest w jego publikacjach. Oprócz prac naukowych na łamach polskiej prasy emigracyjnej, szczególnie w *Tygodniu Polskim* oraz *Dzienniku Polskim i Dzienniku Żołnierza*, opublikował wiele artykułów popularno-naukowych na interesujący go temat. W 1960 r. awansował do stopnia majora, a w 1990 r. podpułkownika. Zmarł w Londynie dnia 21.V.2001 r.

Ppłk dypl. Jan Lorys odznaczony był Orderem Odrodzenia Polski V klasy, Krzyżem Walecznych, Medalem Wojska (trzykrotnie) oraz innym medalami polskimi i brytyjskimi.